

ปัจจัยเชิงสาเหตุของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจในชีวิต
และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส
โควิด-19

Causal Factor of Sufficiency Economy Philosophy, Quality of Life, Life
Satisfaction and Eudaimonic Well-being During the Epidemic Situation
of COVID-19

ดวงใจ วงศ์เกย์¹ วลี พุทโสม²
Duangjai Wongkoey¹ Wanlee Putsom²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไป จำนวน 450 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่นำมาใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ผลการวิจัยพบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาว คุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาว และความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ส่วนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิต แต่พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวโดยผ่านความพึงพอใจในชีวิต งานวิจัยนี้ได้สรุปข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคตสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว

¹ หมดวชิรศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

General Education Program, Faculty of Arts and Humanities, Asia-Pacific International University

² หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

Business Administration Program, Faculty of Business Administration, Asia-Pacific International University

Abstract

The objectives of this research were to study the causal factors between the sufficiency economy philosophy, quality of life, life satisfaction. and eudaimonic well-being of the people during the epidemic situation of COVID-19. The population and sample were 450 general publics. Data were collected through questionnaires. The statistics used were frequency, percentage, correlation coefficient analysis, confirmatory factor analysis, and causal relationship testing through structural equation modeling. The results showed that sufficiency economy philosophy had a direct influence on eudaimonic well-being. Quality of life has a direct influence on life satisfaction and eudaimonic well-being. and life satisfaction has a direct influence on eudaimonic. The sufficiency economy philosophy had no direct influence on life satisfaction. However, it was found that sufficiency economy philosophy and quality of life had an indirect influence on eudaimonic well-being through life satisfaction. This research summarizes recommendations and future research for those interested.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Quality of Life, Life Satisfaction, Eudaimonic well-being

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อประชาชนในการดำรงชีพ เนื่องจากรัฐบาลมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินส่งผลให้ประเทศไทยได้ออกมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดการห้ามเดินทางข้ามเขตจังหวัดและประกาศปิดสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ร้านตัดผม โรงแรม สถานบริการต่าง ๆ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินส่งผลกระทบต่อทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิถีดำเนินชีวิต รวมถึงประชาชนขาดรายได้ในช่วงที่มีหยุดกิจการ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบที่เชื่อมโยงแก่คนจำนวนมากทำให้เกิดการว่างงาน ขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมายทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเข้าสู่ภาวะความเครียด ภาวะซึมเศร้า และปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (ธนัชชา จันคณา และคณะ 2564) ก่อให้เกิดสถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านแรงงานและทางสังคม ผู้คนเกิดความวิตกกังวลและหวาดระแวง กลัวคนแปลกหน้า เกิดการเหยียดเชื้อชาติ มีการจ้างงานน้อยลงและคนว่างงานเพิ่มมากขึ้น สถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดบทเรียนใหม่ ๆ และทำให้หลาย ๆ คนได้หันกลับมาวิเคราะห์และค้นหาแนวทางอยู่รอด สำหรับประเทศไทย มาตรการในการป้องกันและแก้ไข

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้เกิดการหยุดเคลื่อนไหวของผู้คนในสังคม ซึ่งทำให้เกิดการหยุดการผลิตในหลายธุรกิจ ทำให้ระบบเศรษฐกิจหยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อประชาชนในการดำรงชีพและเรื่องอาหารการกิน ผู้คนตกงาน ว่างาน เกิดปัญหาอดอยาก ขาดรายได้ และทำให้หลายคนได้หันกลับมาวิเคราะห์และมองหาถึงหนทางรอด ทางเลือกหนึ่งที่มีการกล่าวถึงเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤตดังกล่าว คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นหนทางรอดของทุกวิกฤต (ดาว ชุ่มตะขบ, 2563; ดนุชา สีนธวานนท์, 2563)

ท่ามกลางการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชาชนได้รับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมและส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสุขภาพจิต (เมธี ทรัพย์ประสพโชค และคณะ, 2564) เนื่องจากคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นมาจากสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิด จิตใจและสังคมที่บุคคลสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม มีความเจริญงอกงาม และพัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเหล่านี้มีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือความพึงพอใจในชีวิตของประชาชน โดยความพึงพอใจในชีวิตจะครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น ชีวิตการทำงานที่ดี ความรู้สึกทางอารมณ์ ชีวิตครอบครัว ชีวิตสังคม และการใช้เวลาว่างสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ประชาชนเกิดการรับรู้และมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตและใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (สาธิตา พงษ์เสนห์, 2562) ถ้าหากประชาชนมีความพึงพอใจในชีวิตแล้วจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว เป็นสภาพที่ประชาชนทุกคนล้วนแสวงหา การบรรลุความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน ในส่วนของประเทศไทยนั้นให้ความสำคัญกับความอยู่ดีมีสุขของผู้คนโดยมุ่งเน้นเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาซึ่งถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผนวกแนวคิดความอยู่ดีมีสุขเข้าไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีการปรับเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาที่คนให้ความสำคัญกับความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็นหลัก โดยใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดี (เมธาวี บุญพิทักษ์, 2560)

ดังนั้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ศึกษาร่วมกับตัวแปรคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวมีค่อนข้างจำกัด งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (ดาว ชุ่มตะขบ, 2563; เมธี ทรัพย์ประสพโชค และคณะ, 2564) ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป เป็นการศึกษาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ใช้การเก็บ

รวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

สมมติฐานการวิจัย

H1: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

H2: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

H3: คุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

H4: คุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

H5: ความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

H6: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความพึงพอใจในชีวิตต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

การทบทวนวรรณกรรม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท มุ่งเน้นที่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง รวมถึงการใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่สำคัญจะต้องมีสติปัญญาและความเพียรซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2563) ขวัญกมล ดอนขวา (2557) ได้อธิบายถึงแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็น

ที่มาของนิยาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ที่คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางต่างๆ ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม จากแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ถือเป็นทางเลือกที่ประชาชนนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตในช่วงที่ต้องเผชิญกับวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด-19 เนื่องจากการศึกษาพบงานวิจัยที่ยืนยันว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเกราะป้องกันผลกระทบจากสภาวะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (ดาว ชุ่มตะขบ, 2563; เมธี ทรัพย์ประสพโชค และคณะ, 2564) ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ศึกษาร่วมกันตัวแปรคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขในระยะยาว

คุณภาพชีวิต (Quality of life)

องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความคุณภาพชีวิตว่าเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับสถานะของตนเองในชีวิตตามบริบทของวัฒนธรรมและระบบค่านิยมที่อาศัยอยู่ และสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐาน และสิ่งที่เกี่ยวข้อง (The World Health Organization Quality of Life, 2012) คุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านความผาสุกของมนุษย์ในการดำรงชีวิตและการสร้างผลงานที่มีคุณค่า คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดหมายปลายทางของมนุษย์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ดี มีความสุขทั้งสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตใจ เป็นความพึงพอใจที่มาจากภายในของแต่ละบุคคลต่อการดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์ ตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในสังคม และตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและความคิด รวมถึงเป็นการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีความพึงพอใจในการทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข (ดารา ศรีรัตน์, 2560) ดังนั้นการศึกษานี้จึงได้นำแนวคิดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL-Brief) มาใช้โดยแบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านร่างกาย เป็นการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลที่มีผลต่อชีวิตประจำวัน (2) ด้านจิตใจ เป็นการรับรู้ถึงสภาพทางจิตใจของตนเอง (3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม เป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น และ (4) ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต (กรมสุขภาพจิต, 2565)

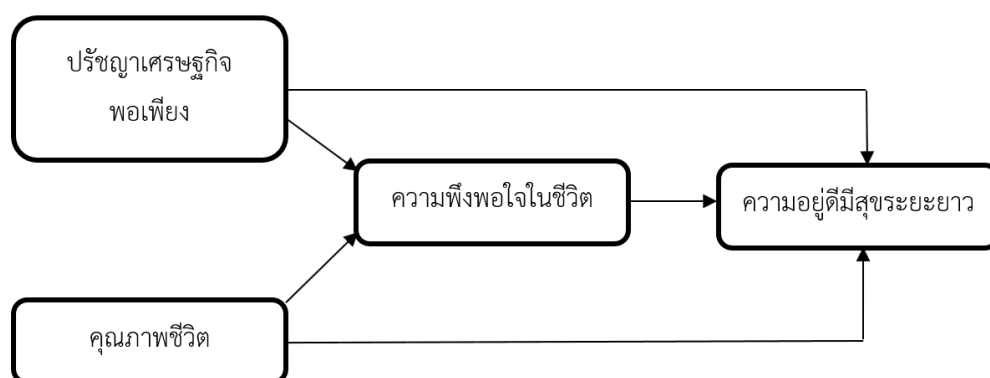
ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction)

Shin และ Johnson (1978) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิต คือ การประเมินตนเองของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต โดยพิจารณาจากความคาดหวังของตนเอง ความพึงพอใจในชีวิตเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของความอยู่ดีมีสุขที่ดี (Pavot & Diener, 1993) ความพึงพอใจเป็นตัวแปรสำคัญและสะท้อนถึงคำกล่าวเกี่ยวกับชีวิตของแต่ละบุคคลตลอดจนสภาพจิตใจของบุคคลเหล่านั้น ทฤษฎีความพึงพอใจในชีวิตระบุความสุขว่าเป็นการมีทัศนคติที่ดีต่อชีวิตโดยรวม ซึ่งเป็นแบบ

แผนพื้นฐานที่สามารถวัดได้หลายวิธี แต่โดยทั่วไปแล้วมักจะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาจากภาพกว้าง ๆ ของความพึงพอใจซึ่งเป็นการยืนยันหรือการยอมรับตนเองในภาพรวม การพิจารณานี้จึงมีความชัดเจนมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการตัดสินใจโดยรวมขององค์ประกอบหรือรายละเอียดภายในชีวิตของแต่ละบุคคล (Haybron, 2020) นอกจากนี้ความพึงพอใจในชีวิตเป็นวิธีการที่ผู้คนแสดงอารมณ์ความรู้สึก ความเชื่อของตนเองเกี่ยวกับทิศทางและแนวปฏิบัติที่เป็นทางเลือกสำหรับอนาคต เป็นการวัดความผาสุกในด้านอารมณ์ ความพึงพอใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป้าหมายแห่งความสำเร็จ แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง และการรับรู้ในตนเอง และจากการศึกษาในอดีตพบว่าความพึงพอใจในชีวิตส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขในระยะยาว (Vittersø et al., 2011; Joshanloo et al., 2018; Barcelos et al., 2021) ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงได้นำความพึงพอใจในชีวิตมาใช้ศึกษาร่วมกับความอยู่ดีมีสุขระยะยาว

ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว (Eudaimonic well-being)

Niemiec (2014) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว หมายถึง ประสบการณ์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสุขหรือการใช้ชีวิตที่มีคุณธรรมในการแสวงหาความเป็นเลิศของมนุษย์ เป็นประสบการณ์ทางปรากฏการณ์วิทยาที่ได้มาจากการมีชีวิตอยู่ ได้แก่ การทำให้เกิดขึ้นจริงในตนเอง การแสดงของแต่ละบุคคล และความมีชีวิตชีวา ความอยู่ดีมีสุขระยะยาวมักจะวัดจากระดับความสุขทางจิตใจตามแนวคิดของ Ryff (1989) ประกอบด้วย (1) การเติบโตของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับความคิดและประสบการณ์ใหม่ๆ และการตระหนักถึงศักยภาพอย่างเต็มที่ของตนเอง (2) การมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายของชีวิตที่มีอยู่ในปัจจุบันและความรู้สึกถึงการมีความหมายของชีวิต (3) ความมีเอกภาพ ได้แก่ การกำหนดอนาคตตนเอง และความเป็นอิสระ (4) ความสามารถของบุคคลในเลือกสร้างสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องเหมาะสมกับตนเองบ่งบอกความรู้สึกของความสามารถจัดการกับบริบทของการมีชีวิตอยู่ (5) การยอมรับตนเอง ได้แก่ การมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง และ (6) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่นที่เป็นความสัมพันธ์แบบอบอุ่นและไว้วางใจ งานวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีความอยู่ดีมีสุข (The Theory of Well-being) ของ Seligman (2011) ได้เสนอมุมมองหรือแนวคิดใหม่เรื่องความอยู่ดีมีสุขที่ว่าแท้จริงแล้วความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนสร้างได้เอง แต่ทุกคนต้องรู้จักองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขแล้วค่อยปรับเปลี่ยนความคิดและความเป็นอยู่ให้ชีวิตรับรู้ได้ถึงความสุข ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้นำความอยู่ดีมีสุขระยะยาวเป็นตัวแปรตามที่เป็นผลของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต และความพึงพอใจในชีวิต

ภาพที่ 1 แบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มาจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การศึกษาในอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้ความสนใจกับการวิจัยในหลากหลายมุมมอง เช่น เศรษฐกิจพอเพียงกับการบริโภค การผลิตสินค้า การพัฒนาประเทศ การเกษตร การศึกษา พระพุทธศาสนา ทฤษฎีใหม่ ความอยู่ดีมีสุข และการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงนำตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กรอบแนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1953) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับร้อยละ 0.05 ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้เท่ากับ 385 คน Hair และคณะ (2014) กล่าวว่าเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการโครงสร้างที่มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน และ Kline (2016) กล่าวว่าขนาดตัวอย่างควรมีจำนวนอย่างน้อย 200 ตัวอย่างหรือ 5 เท่าของข้อคำถาม การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 4 ตัวแปร 64 ข้อคำถาม ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงไม่ควรน้อยกว่า 320 ตัวอย่าง (64 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 450 คน ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวนทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของขวัญกมล ดอนขวา (2557) แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความพอประมาณ จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ความมีเหตุผล จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 4 ความรู้ จำนวน 4 ข้อ และ ส่วนที่ 5 คุณธรรม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตพัฒนาและปรับปรุงจากเครื่องมือวัดของ WHOQOL-Brief (2012) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ด้านจิตวิทยา จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 ด้านสัมพันธภาพในสังคม จำนวน 3 ข้อ และส่วนที่ 4 ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของ Diener และคณะ (1985) และตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขในระยะยาว พัฒนาและปรับปรุงจากงานวิจัยของ Waterman และคณะ (2010) จำนวน 14 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์มีค่าระหว่าง .67 ถึง 1.00 ซึ่ง Rovinelli และ Hambleton (1977) กล่าวว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 หลังจากนั้นนำข้อคำถามไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient คำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวมีค่าเท่ากับ .97 .87 .89 และ .94 ตามลำดับ ต่อมาได้นำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปจำนวน 450 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรกับผู้ตอบแบบสอบถามว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะนำไปใช้เพื่อการศึกษา ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม อีกทั้งไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแก่บุคคลอื่น หลังจากเก็บข้อมูลจากประชาชนทั่วไป 450 รายแล้วได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient คำถามเกี่ยวกับคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวมีค่าเท่ากับ .93 .94 .88 และ .91 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ .97 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีค่าความเชื่อมั่นเพียงและนำไปวิเคราะห์ขั้นถัดไปได้ เนื่องจาก Cho และ Kim (2015) กล่าวว่าค่า Cronbach Alpha Coefficient ที่เหมาะสมควรมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า .70

สถิติที่นำมาใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ใช้เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแปรด้วยค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ค่า p-value มีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 และค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (Choi & Seltzer, 2010) และการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ของตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์และทดสอบสมมติฐานอิทธิพลของตัวแปรที่ศึกษา เกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ประกอบด้วยค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ค่า p-value มีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีอิงเกณฑ์ (NFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบฐาน (IFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .90 และค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 (Hair et al., 2006; Kline, 2016)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ คือ ประชาชนทั่วไป จำนวน 450 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีอายุ 20 ปี ถึง 29 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 มีสถานภาพโสด จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวโดยมีรายละเอียดดังนี้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ($r = .69, r = .51, r = .68$) ส่วนคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในระยะยาว ($r = .77, r = .79$) และความพึงพอใจในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอยู่ดีมีสุขในระยะยาว ($r = .78$) นอกจากนี้ยังพบว่าทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 จากการพิจารณาค่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงสุดเท่ากับ .78 และต่ำสุดเท่ากับ .395 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรไม่มากกว่า .80 แสดงว่าแต่ละตัวแปรไม่เกิดปัญหาการมีอิทธิพลร่วมของตัวแปรทำนาย (Multicollinearity) (Hair et al., 2006) และคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า VIF ที่ต่ำกว่า 3.30 แสดงให้เห็นว่าไม่มีปัญหาการมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Songsrirote, 2014 p. 125) สามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ได้

ตารางที่ 1 ค่า VIF และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	VIF.	1	2	3	4
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-	1.00			
2. คุณภาพชีวิต	1.90	.69**	1.00		
3. ความพึงพอใจในชีวิต	2.43	.51**	.77**	1.00	
4. ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว	3.14	.68**	.79**	.78**	1.00

** = $p \leq .01$

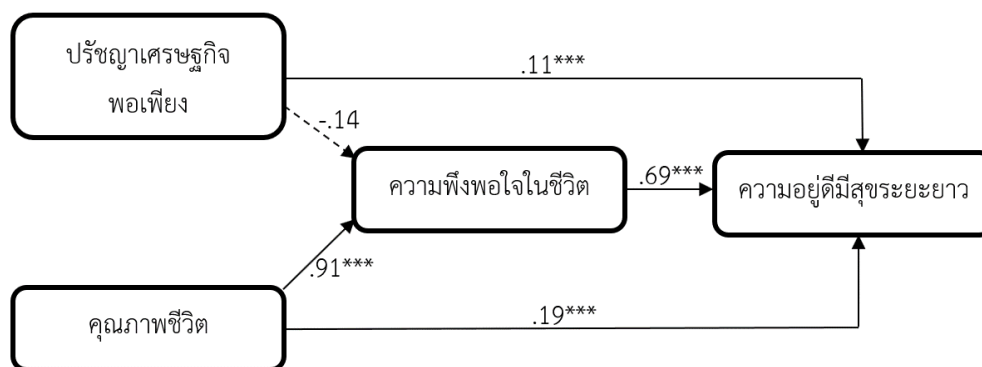
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์ประกอบตัวแปรแฝงในโมเดลการวัดมีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปรทั้ง 4 คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาว มีรายละเอียดดังนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่า χ^2/df เท่ากับ 3.15 ค่า p-value เท่ากับ .08 ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า AGFI เท่ากับ .96 ค่า RMR เท่ากับ .00 และค่า RMSEA เท่ากับ .05 ส่วนคุณภาพชีวิตมีค่า χ^2/df เท่ากับ .58 ค่า p-value เท่ากับ .45 ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า AGFI เท่ากับ .99 ค่า RMR เท่ากับ .00 และค่า RMSEA เท่ากับ .00 นอกจากนี้ความพึงพอใจในชีวิตมีค่า χ^2/df เท่ากับ 1.96 ค่า p-value เท่ากับ .08 ค่า GFI เท่ากับ .99 ค่า AGFI เท่ากับ .97 ค่า RMR เท่ากับ .01 และค่า RMSEA เท่ากับ .04 และความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.30 ค่า p-value เท่ากับ .06 ค่า GFI เท่ากับ .98 ค่า AGFI เท่ากับ .96 ค่า RMR เท่ากับ .02 และค่า RMSEA เท่ากับ .02 และทุกตัวแปรสังเกตได้ของตัว

แปรแฝงทุกตัวแปรมีค่าอำนาจนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ที่น่ามาใช้วัดตัวแปรแฝงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

จากรูปที่ 2 แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่ามีความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการทดสอบพบความกลมกลืนสอดคล้องของโมเดลในภาพรวมพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 22.08 ค่า df เท่ากับ 19 ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.16 ค่า p-value เท่ากับ .28 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า GFI = .99 ค่า AGFI เท่ากับ .97 ค่า NFI เท่ากับ 1.00 ค่า IFI เท่ากับ 1.00 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 และค่า RMSEA เท่ากับ .02

$\chi^2 = 22.08$, $df = 19$, $p = .28$, $\chi^2/df = 1.16$, $GFI = .99$,
 $AGFI = .97$, $NFI = 1.00$, $IFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .02$

*** = $p \leq .01$

ภาพที่ 2 ข้อมูลเชิงประจักษ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต กับ ความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ		
	เศรษฐกิจพอเพียง	คุณภาพชีวิต	ความพึงพอใจในชีวิต
ความพึงพอใจในชีวิต	DE = -.14	DE = .91	
	IE = 0	IE = 0	-
	TE = -.14	TE = .91	
ความอยู่ดีมีสุขระยะยาว	DE = .11	DE = .19	DE = .69
	IE = -.10	IE = .62	IE = 0
	TE = .01	TE = .81	TE = .69

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานแสดงในตารางที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป (DE = .11, $p < 0.05$) หมายความว่าประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาวได้ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิต (DE = -.14, $p > 0.05$) หมายความว่าประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตไม่ได้ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 คุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไป (DE = .91, $p < 0.05$) หมายความว่าประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่มีคุณภาพชีวิตจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 คุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่

ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป ($DE = .19, p < 0.05$) หมายความว่า ประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่มีคุณภาพชีวิตจะทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป ($DE = .69, p < 0.05$) หมายความว่า ประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่มีความพึงพอใจในชีวิตจะทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 5 และผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 ประสิทธิภาพของปัจจัยและคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าประสิทธิภาพของปัจจัย ($DE = -0.02, IE = 0.13, TE = .11$) และคุณภาพชีวิต ($DE = 0.08, IE = 0.22, TE = 0.30$) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปโดยผ่านความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไป หมายความว่า ถ้าประชาชนทั่วไปนำประสิทธิภาพของปัจจัยไปใช้และมีคุณภาพชีวิตจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตและส่งผลทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 6

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของปัจจัยมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ข้อค้นพบนี้บ่งชี้ว่าประชาชนทั่วไปที่นำประสิทธิภาพของปัจจัยไปใช้ในชีวิตประจำวันจะมีความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก ปัญญาสิงห์ (2557) พบว่าครอบครัวที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะทำให้ครอบครัวมีอยู่ มีกิน ไม่กู้หนี้ยืมสิน ไม่สร้างภาระและอบายมุข สามารถจัดการตนเองและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเกื้อกูลกัน เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืนซึ่งจะนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของครอบครัว ส่วนผลการทดสอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ไม่มีความพึงพอใจในชีวิตในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของอนงค์ ลาไธสง (2560) ที่พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากชื่นชอบและยอมรับในเศรษฐกิจพอเพียงและได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังเห็นว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมและ

ประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ทำให้สังคมมีความสงบสุขและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย และยิ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Diener และคณะ (2010) และ Jebb และคณะ (2020) ที่พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับความมั่งคั่งทางวัตถุ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน การครอบครองสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความหรูหราและความพึงพอใจกับมาตรฐานการครองชีพซึ่งมีลักษณะที่ตรงกับข้ามกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการทดสอบคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไป ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่มีคุณภาพชีวิตจะมีความพึงพอใจในชีวิตในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรฆ อีสเฮาะ (2562) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัว ชุมชนที่ต้องมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตเพื่อให้เกิดแนวคิดทัศนคติที่ดี รู้จักการบริหารตนเอง การเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงต่อการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม ศีลธรรม เป็นการยกระดับตนเองและสังคมทำให้ชีวิตมีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม ปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลงนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตของประชาชน

ผลการทดสอบคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไป ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเมธาวิ บุญพิทักษ์ (2560) ที่กล่าวว่าการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำเนินการได้โดยมุ่งสร้างศักยภาพของคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาเนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้คนให้ดีขึ้นซึ่งส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

ผลการทดสอบความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่มีความพึงพอใจในชีวิตจะมีความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์ (2559) ที่พบว่าความพึงพอใจในชีวิตนั้นครอบคลุมหลายมิติของการดำรงชีวิต เช่น ด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การศึกษา ชีวิตการทำงาน ชีวิตครอบครัว การกระจายรายได้ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคม ปัจจัยเหล่านี้นำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในการดำรงชีวิตในสังคม

ผลการทดสอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความพึงพอใจในชีวิต ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความพึงพอใจในชีวิตส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปแสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ส่งผลทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก ปัญญาสิงห์ (2557) ที่พบว่าความอยู่ดีมีสุขมาจากความอบอุ่นในครอบครัว มีอยู่มีกินที่สมบูรณ์ มีอาหารปลอดภัย และสุขภาพดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ คือ มีแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ ครอบครัวอบอุ่น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีเพื่อนบ้านที่ดี หนี้สินลดจนหมด มีเงินออม และจัดทำบัญชีครัวเรือน

ผลการทดสอบคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความพึงพอใจในชีวิตส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความพึงพอใจในชีวิตส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปแสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปที่มีคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในชีวิตส่งผลทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัวพันธ์ พรหมพักพิง (2555) ที่กล่าวว่าคุณภาพชีวิตของผู้คนมาจากความสุขซึ่งจะนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุข เนื่องจากคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้องกันส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้พบว่าความพึงพอใจในชีวิตของประชาชนทั่วไปนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขระยะยาวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แม้ว่าประชาชนทั่วไปที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาว แต่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้นำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตเนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตเกี่ยวกับความมั่งคั่งทางวัตถุซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่อศึกษาตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับความพึงพอใจในชีวิตผลพบว่าตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาว นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าคุณภาพชีวิตมีอิทธิพลทางตรงทั้งต่อความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาว และทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตร่วมกับความพึงพอใจในชีวิตมีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาว สรุปได้ว่าประชาชนที่มีความพึงพอใจในชีวิตจะมีความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ดังนั้นในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ประชาชนทั่วไปควรนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตมาใช้ในการดำเนินชีวิตจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบของงานวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตได้ในหลายๆ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชนทั่วไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไป แม้ว่าจะมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากเพียงพอ แต่การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปโดยไม่ระบุกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจนจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะกว้าง อาจส่งผลทำให้ผลการศึกษไม่สามารถระบุประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรระบุประชากรและกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้รับไปส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลงานวิจัยในอดีตหลาย ๆ งาน ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยืนยันผลการวิจัยอีกครั้ง เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรมีจำนวน 450 ราย ถือว่ามีจำนวนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง แม้จะได้รับการยืนยันจากวรรณกรรมในอดีตว่าสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ แต่ยังมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย (5 เท่าของข้อคำถาม) เมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขของโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง การใช้ข้อมูลจำนวนมาก (10 เท่า – 20 เท่าของข้อคำถาม) จะทำให้การทำนายอิทธิพลมีความถูกต้องมากกว่า (Kline, 2016) ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตจึงควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งจะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เพียงพอและทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ตัวแปร คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต และความอยู่ดีมีสุขระยะยาว ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขระยะยาวของประชาชน หรือควรศึกษาตัวแปรความอยู่ดีมีสุขด้านอื่น ๆ เช่น ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัย (Subjective well-being) หรือความอยู่ดีมีสุขเชิงภาวะวิสัย (Objective well-being) เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2565). เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย.

[ออนไลน์]สืบค้นจาก <https://dmh.go.th/test/whoqol/> [2565, 22 มีนาคม]

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2557). **แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/bitstream/123456789/5173/2/Fulltext.pdf> [2565, 2 มีนาคม]
- ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรงค์. (2559). **แนวคิดความอยู่ดีมีสุขของไทย**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8387e/8387%20อนุชิตวรงค์.pdf [2565, 12 มีนาคม]
- ดาว ชุ่มตะขบ. (2563). เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19. **วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา**, 2(3), 11-22.
- ธัญชา จันคณา พิพัฒน์ ไทยอารี และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2564). คุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 กรณีศึกษา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. **วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ**, 2(3), 16-45
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2555). ความอยู่ดีมีสุข. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์**. 29(2), 23-50.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2563). **เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>. [2565, 10 มีนาคม]
- เมธาวี บุญพิทักษ์. (2560). **ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2560/b201164.pdf> [2565, 12 มีนาคม]
- เมธี ทรัพย์ประสพโชค ภาวินี มีผดุง อรุณ ขยันหา และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล. (2564). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาวะโรคระบาดโควิด-19 บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**, 4(3), 109-125.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2557). การพัฒนาตนเองและตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวเกษตรกรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 31(3), 121-138.
- สาธิตา พงษ์เสนห์. (2562). **ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ชุมชนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก https://www.researchgate.net/profile/Psychology-And-Guidance-Silpakorn-2/publication/341998699_khwamphungphxcinichiwithkhngphusungxayu_chmrmphusungxayuthesbaltablonsung_xaphexkhunhay_canghwadsrisakes/links/5eddca2c92851c9c5e8f9f12/khwamphungphxcinichiwithkhngphusungxayu-chmrmphusungxayu_thesbaltablonsung-xaphexkhunhay-canghwadsrisakes.pdf [2565, 3 กรกฎาคม]

- อนงค์ ลาโธสง. (2560). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองแวงสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. [ออนไลน์] สืบค้นจาก [http://www.edujournal.ru.ac.th/ AbstractPdf/2560-2-12_1511321965_5822475423.pdf](http://www.edujournal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-2-12_1511321965_5822475423.pdf) [2565, 3 กรกฎาคม]
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12343/2/อนรรฆ%20อีสเฮาะ.pdf> [2565, 3 กรกฎาคม]
- Cho, E., & Kim, S. (2015). Cronbach's coefficient alpha: Well-known but poorly understood. *Organizational Research Methods*, 18(2), 207-230.
- Choi, K., & Seltzer, M. (2010). Modeling heterogeneity in relationships between initial status and rates of change: Treating latent variable regression coefficients as random coefficients in a three-level hierarchical model. *Journal of Educational and Behavioral Statistics* 35(1), 54-91.
- Coehran, W. C. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley and Sons, Inc., New York.
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E. D. Harter, N. J. & Arora, R. (2010). Wealth and happiness across the world: Material prosperity predicts life evaluation, whereas psychosocial prosperity predicts positive feeling. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(1): 52-61.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. New Jersey, Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. G. (2014). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research. *European Business Review*, 26(2), 106-121.
- Haybron, D. (2020). *Happiness*. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://plato.stanford.edu/archives/sum2020/entries/happiness/> [2565, 22 มีนาคม]

- Jebb, A. T., Tay, L., Diener, E., & Oishi, S. (2018). Happiness, income satiation and turning points around the world. **Nature Human Behaviour**, 2(1), 33-38.
- Kline, R. B. (2016). **Principles and practice of structural equation modeling**. New York: The Guilford Press.
- Niemiec, C. P. (2014). **Eudaimonic Well-Being**. In: Michalos, A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht.
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). The affective and cognitive context of self-reported measures of subjective well-being. **Social Indicators Research**, 28(1), 1-20.
- Rovinelli, R. & Hambleton, R. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Dutch Journal of Education Research**, 2, 49-60.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. **Journal of Personality and Social Psychology**, 57, 1069-1081.
- Seligman, M. (2011). **Flourish: A New Understanding of Happiness and Well-being - and How to Achieve Them**. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Shin, D. C., & Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. **Social Indicators Research**. 5, 475- 492.
- Songsrirote, N. (2014). **Regression Analysis Applications**. (4th Edition). Bangkok: Jaransanitwong Publication.
- The World Health Organization Quality of Life. (2012). **WHOQOL: Measuring Quality of Life**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก [https://www.who.int/tools/whoqol#:~:text=WHOQOL%20%2D%20Measuring%20Quality%20of%20Life%7C%20The%20World%20Health%20Organization&text=WHO%20defines%20Quality%20of%20Life,%2C%20expectations%2C%20standards%20and%20concerns](https://www.who.int/tools/whoqol#:~:text=WHOQOL%20%2D%20Measuring%20Quality%20of%20Life%7C%20The%20World%20Health%20Organization&text=WHO%20defines%20Quality%20of%20Life,%2C%20expectations%2C%20standards%20and%20concerns.). [2565, 22 มีนาคม]
- Vittersø, J., & Sørholt, Y. (2011). Life satisfaction goes with pleasure and personal growth goes with interest: Further arguments for separating hedonic and eudaimonic well-being. **The Journal of Positive Psychology**, 6(4), 326-335.

- Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Ravert, R. D., Williams, M. K., Bede A. V., Yeong, S. K., & Brent D. M. (2010). The Questionnaire for Eudaimonic Well-Being: Psychometric properties, demographic comparisons, and evidence of validity. *The Journal of Positive Psychology*, 5(1), 41-61.
- WHOQOL-Brief. (2012). The World Health Organization Quality of Life. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.who.int/tools/whoqol> [2565, 20 มกราคม]